



Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Факультет соціології та соціальної політики



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)
«ЕТИКА І ПСИХОЛОГІЯ СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ»

Галузь знань
23 «Соціальна робота»
Спеціальність
231 «Соціальна робота»
Освітній рівень
перший (бакалаврський)

Назва кафедри та викладач / викладачі	Кафедра соціальної освіти та соціальної роботи Викладач: Ясточкина Ірина Анатоліївна Інформація про викладача на сайті факультету: https://fssp.udu.edu.ua/kafedry/kafedra-sotsialnoi-osvity-ta-sotsialnoi-roboty E-mail: i.a.yastochkina@npu.edu.ua		
I. Основна мета/цілі навчання	сприяти систематизованому огляду еволюції шлюбно-сімейних відносин, ознайомленню з характерними рисами і особливостями життєвого циклу сім'ї, об'єктивними і суб'єктивними умовами її розвитку, визначенню ролі сім'ї в соціалізації особистості.		
II. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі	Дисципліни вільного вибору Цикл вибіркової частини Шифр у навчальному плані: <u>ВВ 2.06</u>		
III. Обсяг навчальної дисципліни		Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів		3	3
Загальна кількість годин		90	90
Лекційні заняття		20	4
Семінарські заняття		20	8

	Практичні заняття		
	Самостійна робота	50	78
IV.	Лекційні заняття (20/4)		
Короткий зміст навчальної дисципліни	Змістовий модуль 1. Розвиток сім'ї та шлюбу в сучасному світі Тема 1. Сім'я та шлюб (основні поняття) (2/1) Тема 2. Історія шлюбно-сімейних відносин (2/0) Тема 3. Характеристика сучасної сім'ї (2/0) Змістовий модуль 2. Соціально-психологічна модель сімейних взаємин Тема 4. Функції та рольова структура сім'ї. Фази життєвого циклу сім'ї (2/1) Тема 5. Адаптація й сумісність подружжя у сім'ї (2/0) Тема 6. Сучасні форми сімейних стосунків (2/0) Змістовий модуль 3. Фактори стабільності шлюбу і сім'ї Тема 7. Сім'я та соціалізація особистості (2/1) Тема 8. Розлучення та повторні шлюби (2/0) Тема 9. Типи і стилі сімейного виховання (2/0) Тема 10. Діагностика сімейних відносин (2/1)		
	Семінарські заняття (20/8)		
	Змістовий модуль 1. Розвиток сім'ї та шлюбу в сучасному світі Тема 1: Історичні етапи розвитку шлюбних стосунків (2/1) Тема 2: Сім'я як соціальний інститут суспільства (2/1) Тема 3: Шлюбні відносини в зарубіжних країнах (2/1) Змістовий модуль 2. Соціально-психологічна модель сімейних взаємин Тема 4: Типи сімей (2/0) Тема 5: Дошлюбний період (2/1) Тема 6: Молода сім'я (2/1) Змістовий модуль 3. Фактори стабільності шлюбу і сім'ї Тема 7: Кризові ситуації в сім'ї (2/0) Тема 8: Сімейні конфлікти (2/1) Тема 9: Проблема стосунків поколінь у сучасній сім'ї (2/1) Тема 10: Етичні аспекти сімейного життя (2/1)		
	Самостійна робота здобувача вищої освіти (50/78)		
	Змістовий модуль 1. Розвиток сім'ї та шлюбу в сучасному світі Тема 1. Сім'я та шлюб (основні поняття) (5/8) Тема 2. Історія шлюбно-сімейних відносин (5/8)		

Тема 3. Характеристика сучасної сім'ї (5/8)

Змістовий модуль 2. Соціально-психологічна модель сімейних взаємин

Тема 4. Функції та рольова структура сім'ї. Фази життєвого циклу сім'ї (5/8)

Тема 5. Адаптація й сумісність подружжя у сім'ї (5/8)

Тема 6. Сучасні форми сімейних стосунків (5/7)

Змістовий модуль 3. Фактори стабільності шлюбу і сім'ї

Тема 7. Сім'я та соціалізація особистості (5/7)

Тема 8. Розлучення та повторні шлюби (5/8)

Тема 9. Типи і стилі сімейного виховання (5/8)

Тема 10. Діагностика сімейних відносин (5/8)

Детальні теми лекційних, семінарських занять, теми і завдання для самостійної роботи та інше містяться на курсі у Moodle:
<https://moodle.udu.edu.ua/course/view.php?id=2916>

**V.
Результати
навчання**

ПРН.5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

ПРН.17. Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів.

**VI. Порядок
критерії
оцінювання**

Форми і методи поточного контролю

Форма підсумкового контролю – Залік

Поточний контроль

Рейтинговий бал з видів навчальної діяльності																	
	Сем. 1	Сем. 2	Сем.3	CP1	МК1	Сем.4	Сем.5	Сем.6	CP2	МК2	Сем.7	Сем.8	Сем. 9	Сем. 10	CP3	МК3	Всього
Д.ф.	5	5	5	10	6	5	5	5	12	5	5	5	5	5	12	5	100
З.ф.	5	5	5	15	5	5	5		15	5		5	5	5	15	5	100

Поточний контроль	Присутність на лекційних заняттях, опитування (усні й письмові), доповіді, реферати, творчі роботи (презентації, написання, есе), тестування, модульні контрольні роботи
Підсумковий контроль	Залік

Важливі зауваги щодо оцінювання

Навчальна дисципліна викладається протягом 5 семестру і завершується заліком, максимальна кількість балів, яку здобувач може набрати протягом семестру - 100. До початку залікової сесії / екзаменаційної сесії здобувач повинен набрати мінімум **35 балів**. Цей бал не означає зарахування, він просто дає здобувачеві право складати залік. Якщо здобувач не отримав 35 балів, у наступному семестрі він проходить ці навчальну дисципліну повторно на платній основі.

Якщо здобувач отримав незадовільну оцінку під час заліку, в нього виникає академічна заборгованість. Повторно скласти атестацію він повинен до початку наступного семестру в терміни, визначені деканом. Повторне складання може бути не більше двох разів: перший раз – викладачеві, другий раз – комісії. Якщо здобувач має більше 5-ти академзаборгованостей, він відраховується з університету.

Про порядок складання екзаменів, перескладання і оскарження результатів див. Положення про організацію освітнього процесу.

Критерії оцінювання

Під час усних відповідей:

• повнота розкриття питання; • логіка викладення, культура мовлення; • впевненість та аргументованість; • використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); • аналітичні міркування, вміння робити порівняння, аналіз, висновки.

Під час виконання письмових завдань:

• повнота розкриття питання; • цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати обґрунтовані висновки; • акуратність оформлення письмової роботи; • підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки (комп'ютерних технологій), різних технічних засобів та програм.

Рівень відповідності критеріям

Творчий рівень (90 – 100 балів). Відповідь здобувачів містить повний, розгорнутий, правильний виклад матеріалу з поставленого питання; демонструє знання основних понять і категорій та взаємозв'язку між ними, вірно розуміння змісту основних теоретичних положень; вказує на вміння давати змістовний та логічний аналіз матеріалу з поставленого питання; демонструє знання різних наукових концепцій та підходів щодо певної науково-теоретичної чи науково-практичної проблеми, пов'язаної з поставленим питанням; здатність робити власні висновки в разі неоднозначності, спірного чи проблемного характеру поставленого питання чи проблеми.

Високий рівень (80 – 89 балів). Здобувач дав досить змістовну відповідь на поставлене питання, але відповідь містить наступні недоліки: - недостатня повнота, незначні неточності чи прогалини при поясненні того чи іншого аспекту питання; - недостатньо детально розкритий предмет запитання, а основні поняття носять тезисний характер; відповідь на ситуаційне завдання є недостатньо аргументованою;

Достатній рівень (70 – 79 балів). Здобувач дав відповідь на поставлене питання, однак допустив незначні помилки як змістовного характеру, так і при оформленні відповіді на питання, а саме: відтворює основні поняття поверхово, не виокремлює взаємозв'язки; окремі формулювання є нечіткими; міститься інформація, котра не відноситься до змісту екзаменаційного питання.

Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувач дав відповідь на поставлене питання, однак допустив суттєві помилки як змістовного характеру, так і при оформленні відповіді на питання, а саме: зміст відповіді свідчить про прогалини у знаннях з відповідного питання або ж про невірне розуміння окремих аспектів поставленого питання; відповідь викладена недостатньо аргументовано та/або з порушенням правил логіки при поданні матеріалу.

Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач засвоїв теми з навчальної дисципліни, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості питань курсу.

Незадовільний рівень:

35 – 59 балів з можливістю повторного складання. Здобувач частково виконав програму, не засвоїв більшості тем програми курсу, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, грамотно висловлювати думку;

0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни. Здобувач не виконав більшості завдань програми, не володіє навчальним матеріалом.

**VII.
Політика
курсу**

Ґрунтується на засадах академічної доброчесності та визначається системою вимог, які ставляться до здобувачів вищої освіти в УДУ імені Михайла Драгоманова

Дні й години для консультацій: консультації проводяться згідно з графіком кафедри..

Обсяги, терміни і порядок відпрацювань: відпрацювати пропуски здобувач може в години консультацій; перескласти завдання може протягом семестру; за доскладання й перескладання робіт (якщо здобувач не наводить поважних причин порушення вимог) оцінка за роботу може буде знижена.

**VIII.
Основні
інформаційні
ресурси**

Основні інформаційні джерела

1. Батьківство без стресу: посібник для спеціалістів / [Т. Журавель Л. Мельник, Г. Романюк та ін.]. Київ, 2022. 176 с.
URL : <https://www.unicef.org/ukraine/media/38396/file/parenthood-without-stress-training-programme.pdf>

2. Батьківські навички. Робочий зошит. URL :
<https://www.unicef.org/ukraine/media/13036/file/%D0%91%D0%90%D0%A2%D0%AC%D0%9A%D0%86%D0%92%D0%A1%D0%AC%D0%9A%D0%86%D0%9D%D0%90%D0%92%D0%98%D0%A7%D0%9A%D0%98.%20%D0%A0%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%87%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%D0%BE%D1%88%D0%B8%D1%82.pdf>

3. Боярина В. Стосунки в родині. Як стати усвідомленими батьками і сформувати сімейну культуру. Yakaboo Publishing. Серія книг «Сім'я в пріоритеті», 2022. 352 с.

4. Пеша І.В., Сопівник І.В., Галайдюк В.В., Кошук О.Б. Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю. Навчальний посібник. Київ: Компринт, 2023. 449 с. URL : https://inmol.org/navchalnyj-posibnyk-sotsialna-robota-z-sim-iamy-ditmy-ta-moloddu/?fbclid=IwAR0fF6RxyJJnjyfOBsYHd5wUX5h6gg4QwHW15ciaKAS9hw85gibn5L1ViPU_aem_AUCS-2mRfyByiEffNr4wtiVDgHRCjcjbQfArefYB19tLLHA YtpvIFpNH5wZoF-PB1E

5. Підтримка батьків та дітей під час війни. Поради із підтримання психічного і фізичного здоров'я, безпеки, харчування, освіти та розвитку URL: <https://www.unicef.org/ukraine/parents-children-support-during-military-actions>

6. Поради батькам під час війни. Брошура з важливою інформацією для батьків, які переживають війну разом зі своїми дітьми. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/documents/parents-at-war>

7. Психологія сім'ї та шлюбу: таблиці, схеми, коментарі : навчально-наочний підручник / за заг. ред. О. М. Цільмак. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. 266 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi75/0056154.pdf>

-
8. Психологія сім'ї: підручник / за ред. В. М. Поліщука. Суми: Університетська книга, 2021. 248 с. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/38814/1/V_Polishchuk_Pidruchnik_2021_IL.pdf
9. Седих К. Психологія сім'ї. Академія / Альма-матер, 2021. 192 с.
10. Семігіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с. URL : https://www.researchgate.net/profile/Tetyana-Semigina/publication/342003632_Sucasna_socialna_robota/links/5eddf6ae299bf1d20bd86768/Sucasna-socialna-robota.pdf
11. Сімейний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2947-14#Text>
12. #Спільно до нових послуг. Керівництво із впровадження соціальних послуг для сімей з дітьми в громадах. Частина 1. Соціальне планування та розвиток послуг. Посібник / Дацаківська О.Ю., Криницька І.П., Максименко К.М. Київ, 2021. 76 с. URL : https://www.unicef.org/ukraine/media/12706/file/Spilno_posibnyk_1_planuvannia.pdf
13. #Спільно до нових послуг. Керівництво із впровадження соціальних послуг для сімей з дітьми в громадах. Частина 2. Ведення випадку та міжвідомча взаємодія. Посібник / Дацаківська О.Ю., Стельмах С.С., Максименко К.М. Київ, 2021. 72 с. URL : https://www.unicef.org/ukraine/media/12711/file/Spilno_posibnyk_2_casemanagement.pdf
14. Файчук О. Л. Соціальна робота з сім'ями. Методичні вказівки для спеціальності 231 «Соціальна робота». Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. 52 с. (Методична серія ; Вип. 272). URL : <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/310/1/%D0%A4%D0%B0%D0%B9%D1%87%D1%83%D0%BA%20%D0%9E.%20%D0%9B.%20%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B0%20%D0%B7%20%D1%81%D1%96%D0%BC%27%D1%8F%D0%BC%D0%B8.%20%D0%92%D0%B8%D0%BF.%20272.pdf>
15. Як допомогти внутрішньо-переміщеним дорослим та дітям, яких зустрічає ваша громада. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/documents/how-to-help-refugees>

Інформаційні ресурси

1. ДУ Державний інститут сімейної та молодіжної політики (ДІСМП) : веб-сайт. URL: <https://dismp.gov.ua/>
2. Корисні контакти для отримання (юридичної, медичної, гуманітарної, фінансової та психологічної) допомоги під час війни. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/documents/korysni-kontakty>
3. Міністерство соціальної політики України : веб-сайт. URL: <https://www.msp.gov.ua/>

Онлайн ресурси

- Онлайн курс «Гендерний підхід» <https://profihealth.org.ua/uk/courses/5>
 - Онлайн-курс «Про стосунки без ілюзій» розроблений UNFPA, Фондом ООН у галузі народонаселення в Україні, у партнерстві з Офісом Віцепрем'єр-міністерки з питань європейської та євроатлантичної інтеграції за підтримки уряду Швеції <https://www.zdorovistosunky.org/>
 - Онлайн курс «Благополуччя та захист дітей» https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+TI_W101+2023_T3
 - Онлайн-курс для батьків «Долаємо стреси разом» <https://parents.nostress.org.ua/online-courses>
-

-
- **Батьківство без стресу.** Інформаційна платформа для батьків та тих, хто їх замінює, виховуючи дітей <https://parents.nostress.org.ua/>
 - **Академія батьківства** <https://k-s.org.ua/resources/p-academy/>
-

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри соціальної освіти та соціальної роботи протокол №8 від 29 січня 2025 року

